

نیازهای و دغدغه‌های نفتی

محرک نفت: نیروی انسانی

هر چند با همه تحریم‌های بین‌المللی، صنعت نفت روی پای خود ایستاده است، اما بهبود شرایط مستلزم حمایت از درایت‌های بیشتر خصوصاً در مورد نیروی انسانی است.

با وجود تشدید تحریم‌های بین‌المللی، صنعت نفت ایران که یکی از قدیمی‌ترین صنایع نفتی خاورمیانه و دنیا محسوب می‌شود، توانسته است طی سال‌های اخیر ظرفیت‌های تولید نفت و گاز خود را در حدی که جایگاه ایران در آپک و بازارهای جهانی نفت و گاز تثبیت شود، حفظ کند. شرکت‌های نفتی غربی در بسیاری از کشورهای عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت، به فعالیت - بخصوص در بخش‌های بالا دستی - و افزایش ظرفیت‌های تولید و پالایش نفت و تولید محصولات پتروشیمی مشغول هستند و تکنولوژی‌های افزایش تولید، افزایش ضریب بازیافت نفت و تولید ثانویه از مخازن نفتی، لیسانس‌های مختلف در بخش پالایش نفت و تولید محصولات متنوع پتروشیمی را در اختیار این کشورها قرار می‌دهند.

با وجود این شرایط، فعالان صنعت نفت ایران توانسته‌اند طی سال‌های اخیر روند تولید نفت خام و گاز طبیعی کشور را در ابعاد قابل ملاحظه‌ای توسعه داده و نرخ رشد مصرف دو رقمی در بخش فرآورده‌های نفتی (بنزین و دیزل) و گاز طبیعی را در داخل کشور تأمین کرده و جایگاه صادراتی ایران را در بازارهای جهانی حفظ کنند.

مجموع این ملاحظات در شرایطی است که صنعت نفت ایران، تأمین‌کننده مستقیم و غیر مستقیم بیش از ۸۵

درصد درآمدهای ارزی کشور محسوب می‌شود. نقش بازر ایران در بازارهای جهانی نفت و گاز، معادلات طرف‌های غربی در خصوص نحوه تعامل با تهران را بر سر موضوع هسته‌ای پیچیده‌تر کرده است. غرب نمی‌تواند به راحتی از نقش فعلی نفت و گاز ایران در بازارهای جهانی صرف‌نظر کند. تهران نیز با وقوف به این ملاحظات از پتانسیل دیپلماسی و موقعیت خود در بخش نفت در سیاست خارجی خود بهره‌برداري لازم را داشته است.

صنعت نفت و منابع انسانی

قدمت یکصد ساله صنعت نفت ایران، آن را به یکی از غنی‌ترین منابع صنعت در حوزه نیروی انسانی در منطقه خاورمیانه و دنیا تبدیل کرده است. موقعیت ویژه مخازن نفت و گاز ایران و تنوع مشتقات نفتی و پراکندگی آنها موجب شده است فعالان بخش اکتشاف و تولید نفت ایران، به تجربیات منحصر به فردی در بخش بالادستی صنعت نفت دست یابند. در شرایطی که بسیاری از مخازن بزرگ نفتی ایران نیمه دوم عمر خود را طی می‌کنند و اُفت سالانه تولید از مخازن نفتی حدود ۲۵۰ هزار بشکه در سال برآورد شده است، به لطف حضور این منابع انسانی در صنعت نفت ایران، تهران توانسته است سال‌ها تحریم و واشنگتن

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۶۶ نفت فوریه

۶۷ سوخت سبز و گول‌های نفتی

۶۸ تحولات انرژی

۶۸ طرح ماه

و شرکت‌های بزرگ نفتی را پشت سر بگذارد. در همین فاصله، تولید نفت ایران از ۲/۲ میلیون بشکه‌ای به ۴/۵ میلیون بشکه در حال حاضر رسیده است. تولید گاز در ایران نیز در زمستان سال جاری به رقم بی‌سابقه ۶۳۰ میلیون متر مکعب در روز رسید که بالاترین رکورد تولید گاز کشور محسوب می‌شود. تولید سالانه گاز ایران بر اساس آمارهای منتشره از سوی بریتیش پترولیوم، از حدود ۳۵ میلیارد متر مکعب در اواسط دهه ۹۰ میلادی به بیش از ۱۱۶ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۰۸ رسیده است. این رقم ۳/۸ درصد از کل تولید جهانی گاز طبیعی در این سال بوده است.

در بخش پالایش نیز در حالی که بسیاری از لیسانس‌ها، تکنولوژی‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز در صنعت پالایش به نوعی مشمول تحریم‌ها و محدودیت‌های صادراتی غرب قرار گرفته‌اند، صنعت نفت ایران در بخش پالایش و انتقال، توانسته نیاز رو به رشد کشور را جابگو بوده و با اجرای طرح‌های توسعه ظرفیت‌های پالایشی، استفاده از ظرفیت‌های مازاد طراحی پالایشگاه‌ها و سایر روش‌های عملیاتی، نیازهای داخلی به فرآورده‌های نفتی را تأمین کند. مجموع این شرایط با اتکا به نیروهای انسانی با تجربه و کارآمد صنعت نفت ایران تحقق یافته است.

نگرانی‌های کارکنان صنعت نفت

طی هفته‌های اخیر و با تداوم زمزمه‌های مربوط به اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در صنعت نفت، منابع کارشناسی نگرانی خود را در خصوص اثرات اجرایی شدن قانون مزبور در این بخش اعلام کرده‌اند. سیف‌الله جشن‌ساز، مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران - که شرکت متبوع وی، عنوان دومین شرکت بزرگ نفتی جهان را در بخش ذخایر نفت و گاز به خود اختصاص داده است - همراه با برخی دیگر از مدیران ارشد این صنعت در اواخر دی ماه در همایشی با موضوع منابع انسانی، با اشاره به

موقعیت و اهمیت ویژه نیروی انسانی در توسعه سازمان‌ها بخصوص در صنعت نفت، اعلام کرد که این صنعت در دنیا یک بازار رقابتی بوده و نرخ نیروی کار در این صنعت در تمامی بازارهای دنیا مشخص شده است.

به گفته وی، چنانچه بازارهای خلیج فارس، دریای شمال، اروپای غربی و آمریکا را از نظر میزان دریافت حقوق کارکنان مورد بررسی قرار دهیم، در هر یک از این بازارها یک تعریف مشخص از میزان حقوق و دریافتی کارکنان وجود دارد که هم اکنون میزان دریافت حقوق کارکنان صنعت نفت ایران از تمامی این بازارها کمتر است.

جشن‌ساز با اشاره به اهمیت و پیچیدگی مسؤلیت‌های کارکنان صنعت نفت و ارزش آن در سطح اقتصاد ملی گفت: هم اکنون ما در سطح صنعت نفت، مدیریت و بهره‌برداری از ۲۰ حلقه چاه را به یک مهندس واگذار می‌کنیم و متوسط ارزش مادی این چاه‌ها حدود ۲۰۰ میلیون دلار است، اما حقوقی که ماهیانه به این مهندس تعلق می‌گیرد صدها برابر کمتر از ارزش کاری است که انجام می‌دهد.

به گفته مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران، اگر وضعیت نظام حقوقی و دریافت کارکنان صنعت نفت به همین روال ادامه یابد، احتمال مهاجرت برخی از این کارکنان به خارج از کشور وجود دارد. وی خروج کارکنان از صنعت را به دلیل حقوق پایین از جمله چالش‌های صنعت نفت ایران دانست.

صنعت نفت و کمبود نیروی انسانی ماهر

کمبود نیروی انسانی ماهر، طی سال‌های اخیر از مهمترین محدودیت‌های موجود بر سر راه توسعه فعالیت‌های صنعت نفت در اقصی نقاط دنیا بخصوص در مناطقی بوده است که به لحاظ تمرکز ذخایر نفت و گاز، مرکزیت نسبی فعالیت‌های این صنعت را به خود اختصاص داده‌اند (مانند خاورمیانه، اروپای غربی و آمریکای شمالی). عمر متوسط نیروی انسانی در صنعت نفت در سطح بین‌المللی در حال حاضر حدود ۵۰ سال است و این موضوع موجب شده حساسیت برنامه‌ریزان صنعت نفت در سطح بین‌المللی در خصوص منابع انسانی افزایش یافته و تلاش برای جذب نیروی انسانی جوان - بخصوص در بخش بالادستی فعالیت‌های صنعت (با توجه به شرایط و الزامات ویژه کاری در شرایط سخت) - به یکی از مهمترین محورهای رقابت در میان شرکت‌ها تبدیل شود. کارشناسان صنعت نفت معتقدند ماهیتاً فعالیت‌های این صنعت سرمایه‌بر و تکنولوژی‌بر محسوب می‌شود. با این حال، نقش نیروی انسانی به عنوان عاملی راهبردی در تعیین ترکیب این دو عامل و بهره‌گیری بهینه از آنها قابل مقایسه با سرمایه و تکنولوژی نیست و از اهمیتی به مراتب پیش از عوامل فوق برخوردار است.

برخی مطالعات انجام شده در سطوح منطقه‌ای، یکی از مهمترین دلایل موفقیت غول‌های بزرگ نفتی را در مقایسه با شرکت‌های نفت دولتی در کشورهای دارای ذخایر، برخورداری شرکت‌های مزبور از نیروی انسانی

کارآمد دانسته‌اند که مزیت‌های منحصر به فردی را در حوزه کارشناسی و ایجاد تکنولوژی‌های نوین برای غول‌های نفتی به همراه داشته است. شرکت‌های مزبور با بهره‌گیری از شهرت و موقعیت خود به عنوان استخدام‌کنندگان دارای مقیاس بین‌المللی، توانسته‌اند طی سال‌های اخیر، بسیاری از نیروهای کارآمد، با تجربه و ارزشمند صنعت نفت را از اقصی نقاط دنیا جذب و در اجرای پروژه‌های خود در نقاط مختلف از آنها استفاده کنند. بر این اساس، تعداد مهندسان ارشد آفریقایی تبار، خاورمیانه‌ای و اهل آمریکای لاتین که جذب این شرکت‌ها شده و اکنون تحت استخدام شرکت‌های مزبور در پروژه‌های نفت و گاز در کشور مادری خود به فعالیت مشغول هستند، طی سال‌های اخیر روند فزاینده‌ای را شاهد بوده است.

رقابت مشابه بین کشورهای بزرگ تولید کننده نفت در خاورمیانه نیز برقرار است. کمبود نیروی انسانی ماهر و باتجربه در بخش‌های مختلف زنجیره تولید و فرآوری و انتقال نفت و گاز و فرآورده‌های انرژی موجب شده است هر یک از شرکت‌های نفتی فعال در منطقه، شرایط بهتری را برای جذب نیروهای انسانی ماهر از شرکت‌ها و کشورهای رقیب ارایه کنند. حفظ و ارتقای انگیزش نیروی انسانی که امروز دیگر از آن به‌درستی به عنوان سرمایه انسانی یاد می‌شود، مهمترین اولویت صنعت نفت ایران برای حفظ پویایی و توانمندی آن در برابر محدودیت‌های موجود است. ■

نفت فوریه

گزارش «اقتصاد ایران» از بازار جهانی نفت

ژانویه سال جاری، در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، به ترتیب ۰/۵ و ۹/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. با دستور غنی‌سازی ۲۰ درصد اورانیوم که اخیراً رییس جمهور ایران آن را صادر نموده، پیش‌بینی می‌شود روابط ایران به عنوان یکی از کشورهای بزرگ صادرکننده نفت و قدرت‌های طرف منازعه در موضوع هسته‌ای، تعیین‌کننده آتی قیمت جهانی نفت باشد.

۷۸/۰۴ دلار صعود کرده و تا بشکه‌ای ۷۶/۵۲ دلار نیز آفت کرده بود. در همین بازار، قیمت سوخت حرارتی برای تحویل در ماه مارس با ۱/۲ سنت کاهش به ۲/۰۲ دلار در هر گالن بالغ شد. گفتنی است قیمت گاز طبیعی در بازار مذکور با اندکی کاهش به ۵/۴۲ دلار در هر میلیون BTU رسید. در بازار ICE لندن نیز قیمت نفت خام برنت دریای شمال برای تحویل در ماه مارس با ۱۴ سنت کاهش به ۷۵/۹۲ دلار در هر بشکه رسید. قیمت این نوع نفت خام هم بین ۷۵/۴۶ تا ۷۶/۹۹ دلار برای هر بشکه در نوسان بود. اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرد، میزان ذخیره‌سازی‌های نفت‌خام این کشور در هفته منتهی به بیست و نهم ژانویه با ۲/۳ میلیون بشکه افزایش به ۳۲۹ میلیون بشکه رسیده است. بر اساس همین گزارش، سطح ذخیره‌سازی‌های بنزین در مدت مذکور با ۱/۳ میلیون بشکه کاهش به ۲۲۸ میلیون بشکه رسید. همین گزارش اعلام کرد، میزان تقاضای بنزین و فرآورده‌های میان‌تقطیر در ماه

روزهای نخست فوریه، در پی اعلام اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) مبنی بر افزایش بیش از حد انتظار میزان ذخیره‌سازی‌های نفت‌خام، قیمت نفت کاهش یافت. در بازار NYMEX نیویورک، نفت خام وست‌تگزاس اینترمدیت (WTI) برای تحویل در ماه مارس با ۲۵ سنت کاهش به ۷۶/۹۸ دلار در هر بشکه رسید. این قیمت در طول معاملات تا سطح بشکه‌ای

قیمت نفت خام ایران

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۷۳/۸۸	۷۲/۸۸
شمال غربی اروپا	۷۰/۵۶	۷۰/۰۸
مدیترانه	۷۱/۱۳	۷۰/۷۳
آفریقای جنوبی	۷۱/۹۳	۷۱/۴۸
میانگین وزنی	۷۳/۰۶	۷۲/۶۴

منبع: بانک اطلاعاتی ماهنامه «اقتصاد ایران»

یادداشت: متوسط اول تا ۳ فوریه استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت